

Illissakktur kræfti





Imarisai:

- 5 Aallaqqaasiut
- 6 Illissakkut kræfteqarnermut suut
malunnaataasarpat
- 6 Misissuinerit suut ingerlanneqassappat?
- 7 Illissap ameraasaaniit piigaqarluni misissuineq
- 7 Misissuinerit allat
- 9 Qanoq napparsimatigaanga?
- 9 Nappaatikinnerusut gruppianiinneq
- 9 Nappaateqarnerusut gruppianiinneq
- 10 Suna katsorsaataava?
- 10 Pilatsinneq
- 11 Pilatsinnerup kingunipilui
- 11 Pilatsereernerup kingorna katsorsartinneq
- 12 Qinngortaaneq
- 12 Qinngortaanerit pilatsinnertaqanngitsut
- 13 Qinngortartinnerup kingunipilui
- 14 Nappaat siaruaassimappat qanoq pisoqassava?
- 14 Hormininik nakorsarneqarneq
- 14 Hormoninik nakorsaasiinermi kingunipiluit
- 15 Kemoterapii
- 15 Kemoterapiip kingunipilui
- 15 Napparsimasunik sullissisut ilinnut katsorsaasut
oqaloqatigikkit
- 16 Allatigut katsorsaatisaqaarpa?
- 16 Misileraataasumik katsorsaaneq

- 17 Periaatsit ilisimatusarnikkut
akuerisaanngitsut atorlugit katsorsaaneq
- 18 Katsorsartinneq naammassippat
qanoq pisoqassava?
- 18 Misissortinneq
- 19 Nappaatip nangeqqinnissaanut ersissuteqarneq
- 19 Peqqisseqqissaanga?
- 20 Naatsorsueqqissaarnerit qanoq takussutissaqarpat?
- 20 Kræfti peerneqarsinnaanngippat taava?
- 21 Anniaateqartitsinaveersaarluni nakorsaasiineq
- 21 Nanginnermi katsorsartinneq
- 22 Atoqatigiinnikkummi inuunera taava qanoq?
- 22 Atoqatigiinnissamut kajumissuseqannginneq
- 23 Sooq illissakkut kræfteqalersoqartarpa?
- 23 Pualasuujuneq
- 24 Uanga nammineq qanoq iliuuseqarsinnaavunga?
- 24 Nerisat timikkullu iliuuseqarsinnaaneq
- 25 Pujortartarpit?
- 26 Pujortarunnaarnissamut ikiorneqarusuppit?
- 26 Aalakoornartutorpallaarpit?
- 27 Aalakoornartutornerup allannngortinnissaanut
ikiorneqarusuppit?
- 29 Sumi ikiorneqarsinnaavunga imaluunniit
siunnersorneqarsinnaavunga?

Illiaq pillugu paasisutissat

Illiaq tassaavoq ilumiitqoq erlaviit ilaannut atasoq, naatitatut peeritut naqisimasutut atsigaaq. Illissap iigaa issusuunik nukinnik imaqarpoq iluanilu ippoq isugutsersaataa amertut ittoq. Arnani naartusinnaasuni illissap ilua qaammammut ataaseriarluni allisuusisarpog, tamanna pissuteqarpoq arnat hormonii østrogen aamma progesteron sunnerneqartarmata. Arnaq naartutinnagu illissap iluaniit masak aattalik aniasarpoq - tamanna aaqartarneruvoq. Aaqassaarnermi illiaq nalinginnaasumik annik illisarpoq masaliuutaalu saalisarluni.



Aallaqqaasiut

Inuit amerlanersaat kræfteqarnertik paasigaangamikku annilaarujussuortarput. Qisuariarnerit assigiinngittaqaat.

Amerlasuut annilaangasorujussuannngortarput toqunissartillu eqqarsaatigeqqajaalersarlugu. Inuit ilai soriusissaarutivittarput, suullu tamaasa artornartutut upperiuminaatsutullu isigilersarlugit. Allat nappaatertik katsorsartinnissartilu qanoq iliuuseqarfiginiassallugu pilersaarusionfigilertarpaat.

Illissakkut kræfteqarneq imaannaanngitsuvoq, taamaattoq kræfteqarnernut allanut sanilliullugu arnat illissamikkut kræfteqartut siunissarissaarnerupput, amerlanersaat peqqissisaramik.

Una atuagassiannguaq apeqqutinut nappaammut katsorsarneqarnissamullu tunngasunik akissutissanik imaqarpoq.

Illissakkut kræfteqartut tamarmik immikkut assigiinngeqisunik atugaqartarput. Taamaattumik nakorsaq aamma peqqissaasoq ilinnik katsorsaasussat, illit nappaatinnut tunngasunik apeqqutigisassannut akissutissaqarluarnerussapput.

Septemberi 2008

Illissakkut kræfteqarnermut suut malunnaataasarpat

Aaqarfissap avataatigut aaqarneq illissakkut kræfteqarnermut ilisar-naataavoq nalinginnaanerpaaq. Imatullu pisinnaalluni:

- Aaqarfissarinngisap avataatigut piffissami allami aaqarnerit
- Aaqartarunnaarnerfikku aaqarnerit/aanaalaarnerit
- Aattalimmik aniasoornerit

Taakkua atoraanni imaanngilaq pinngitsoorani illissakkut kræftimik peqartoqarnissaa. Taamaattoq aaqarnerit nalinginnaanngitsuusut atoraanni taava piaartumik nakorsiarternissaq pingaaruteqarpoq. Illissakkut kræfteqarneq nalinginnaasumik ilukku misissortinnermi imaluunniit bakterissat nalinginnaasumik misissorneqarnerini paa-sineqarsinnaanngilaq. Illissap paavatigut kræfteqarnermut sanilli-ullugu illissakkut kræfteqarneq allarluinnaavoq.

Misissuinerit suut ingerlanneqassappat?

Nakorsap nakorsiarfivit pasitsaappagu, illissakkut kræfteqarsinnaa-nerit, taava arnat nakorsaannut, gynækolog-imut imaluunniit napparsimmavinni arnat ilui pillugit immikkoortorta qarfinnut inner-suunneqassaait annertunerusumik misissorneqarnissat siunertara-lugu.

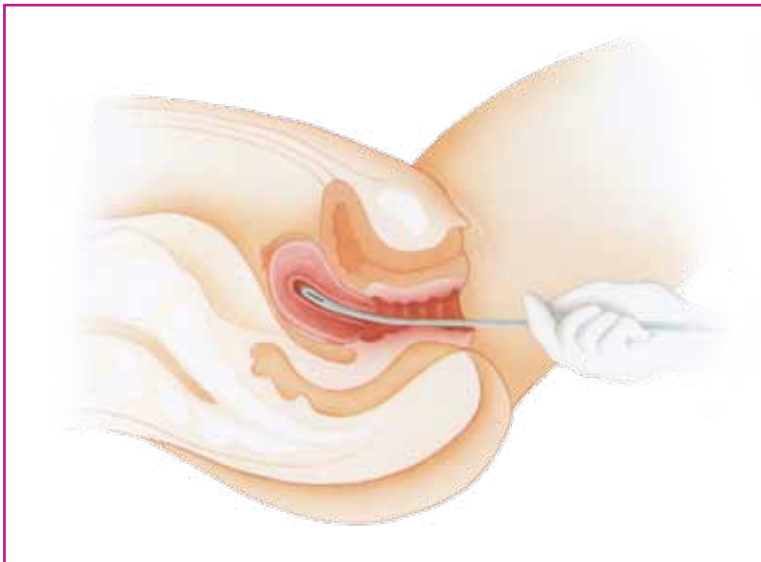
Nalinginnaasumik ilukku misissortinnissat siullersaatillugu inger-lanneqassaaq. Arnat nakorsaata pingaartumik maluginiassavaa il-liaq nalinginnaasumik angissuseqarnerisooq kiisalu illissap avataani kræftiusinnaasumik takussutissartaqarnerisooq. Tamatuma saniatigut nipip maligaasai atorlugit assiliinermi ersersinniarneqassaaq tinune-qarnerisooq taamaattoqassappallu tinuneq qanoq atsiginerisooq. Illissap ameraasaaniit nakorsaq ilanngarsissaaq misissugassamik.

Illissap ameraasaaniit piigaqarluni misissuineq

Illissap ameraasaaniit piigaqarnikkut taamatuttaarlu misissuinikkut ersarissumik paasineqarsinnaavoq illisakkut kræfti atugaanersoq. Taamaattumik misissugassamik piigaqartoqassaaq (biopsi). Tamanna pisarpoq ilummut torlulimmik milluaasinnaasumik illissamut mangussilluni. Taamatut misissortinnermi napparsimmavimmut unittariaqanngilaq. Nalinginnaavoq misissugassap peereerneqarneraniit sapaatip akunnera ataaseq qaangiuppat akissuteqartoqasasoq. Alla periuseq misissugassamik piigaqarniarluni tassaavoq "kiliortuineq". Taamatulli misissuineq atorneqarunnaaraluttuinnarpoq taamaaliornikkut unitsitaanissaq sinititaanissarlu pisariaqartarmata.

Misissuinerit allat

Nappaatip puannut ingerlaarsimasinnaanera pillugu sakissakkut assilisinneq aamma nalinginnaavoq. Nakorsaniit pasitsaanneqarpat nappaat siaruaassimasoq taava misissuinerit ilasinnaapput. Tamanna nipip maligaasai atorlugit tarrarsuinerusinnaavoq (ultralydsscanning) imaluunniit CT-scanning atorlugit naakkut kuutsikkullu kræfteqartoqarnersoq imaluunniit tartukkut inalussakkullu ippinnartoqarnersoq misissorniarlugu tarrarsuisoqassaaq.



Illissap ameraasaaniit piigaqarluni misissuineq

Qanoq napparsimatigaanga?

Peqqisseqqissinnaanerit qanoq ilimanaateqartiginersoq paasiniarlugu kiisalu katsorsaaneq qanoq ittoq atussanerit paasiniarlugu nakorsat qulaarniassavaat illit nappaativit qanoq killiffeqarnera.

Amerlanerpaatigulli nappaatip killiffiata paasilluarneqarnissaa pisarpoq pilatsereernerup kingorna.

Illissap paavatigut kræfteqartut marlunnut immikkoortiterneqartarput, (Gruppe) siulleq taaneqarsinnaavoq kræfteqarfiup navianarneruneratut aappaalu navianaanneruneratut.

Taakkua arlaat ilinnut atuuttuunersoq pillugu apeqqutaasut arla-liupput tassaasut:

- Allisitsiutikkut takuneqarsinnaavoq kræftip sananeqaatai qanoq navianassuseqarnerisut imaluunniit qanoq sakkortussuseqarnerisut. Navianarneri sakkortussusiilu pingasunut inissitsiterneqartarput grad-imik taasamik. Grad 3-mi inissisimasut tassaapput kræftip uumasuarai navianarnerit aamma sakkortunerit.
- Illissap iigaaniittup tinunerup qanoq ititigisumik inissisimanera.
- Nappaatip illissap paavanut siaruaassimanera imaluunniit illissap silataanut siaruaassimanera.

Nappaatikinnerusut gruppianiinneq

Nappaatikinnerusut gruppiannut (2) inissinneqarsimasut tassaapput kræfteqartut killiffimmikkut (grad) 1-mi aamma 2-mi inissisimasut, tassani apeqqutaatinneqanngilaq illissap iigaaniittup tinunerup qanoq ititigisumut inissisimanera. Tassunga inissinneqarsimasut aamma grad-it pingajuat atorsinnaavaat, tamanna imaappoq illissap iigaaniittup tinunerup illissamut manngusimanera affaannaasoq, tassa kræfteqarfik illissap avataanut siaruaassimanngilaq.

Nappaateqarnerusut gruppianiinneq

Nappaateqarnerusut gruppiannut (1) inissinneqarsimasut tassaapput 3. Gradimik atuisut. Imaappoq tinunerup affaa imaluunniit affaaniit anginerusoq illissap iigaanut inissisimavoq. Gruppemut tassunga inissinneqarsimasut kræfteqarfiat illissap paavanut imaluunniit avataanut siaruaassimasarpoq.

Suna katsorsaataava?

Illissakkut kræfti pilaanikkut katsorsarneqartarpoq. Aatsaat pilaanikkut misissorneqarsinnaavoq nappaat qanoq pinartuutiginersoq.

Napparsimasut ilaat ikittunnguit pilatsinnissartik sapertarpaat, utoqqaassusiat, oqimaassusiat imaluunniit allatut nappaateqarnerat pissutaalluni pilaaneq ajornartarpoq.

Pilaanermut taarsiullugu taakkua qinngortarneqarnissamik neqeroorfigineqartarput. Illissakkut kræfti siaruaassimappat nakorsaasii-neq atorlugu katsorsarneqarnissaq neqeroorutaasarpoq, tamanna kingusinnerusukku atuarneqarsinnaavoq.

Pilatsinneq

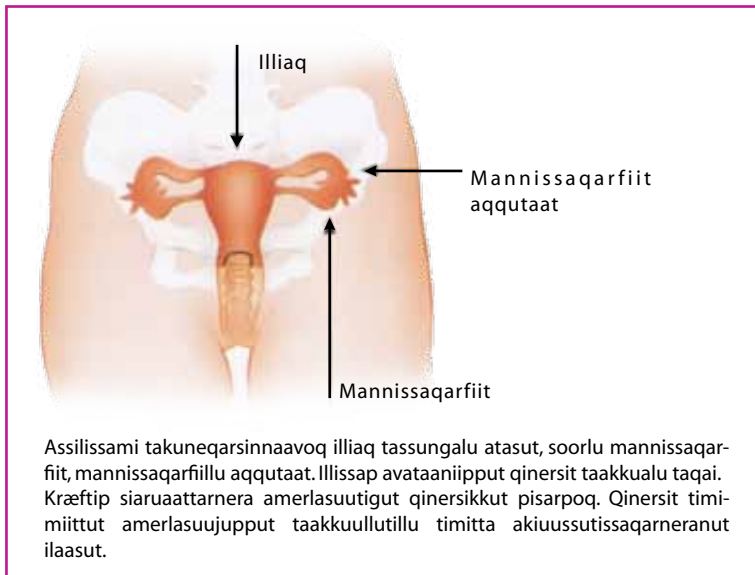
Pilaanikkut illiaq tamaat, mannissaqarfiit aqquataat aamma mannissaqarfiit peerneqartarput. Tamanna ilutigalugu aamma misissorneqartarpoq illissap avataanut, soorlu qinersinut siaruaattoqarsimanageranik takussutissaqarnersoq.

Taamaattoqarsimappat misissugassamik ilanngarsisoqassaaq.

Ilaannikkut qinersit illissamut qanittumiittut aamma peerneqartarput.

Pilaaneq nalunaaquttap akunneranik ataatsimik marlunnilluunniit sivilissuseqartarpoq naanilu ammagaq appassisuutinniarneqartarpoq.

Ullut 4-miit 6-mut amerlassusillit uninngaviusarput.



Assilissami takuneqarsinnaavoq illiaq tassungalu atasut, soorlu mannissaqarfiit, mannissaqarfiillu aqquataat. Illissap avataaniipput qinersit taakkualu taqai. Kræftip siaruaattarnera amerlasuutigut qinersikkut pisarpoq. Qinersit timimiittut amerlasuujupput taakkuullutillu timitta akiussutissaqarneranut ilaasut.

Suna katsorsaataava?

Pilatsinnerup kingunipilui

Pilatsinnerup kingunipilua nalinginnaanerpaasoq tassaavoq pilat-sereernerup kingorna piffissaq siulleg naakkut anniartarneq.

Tamanna anniarnaveersaatitornikkut oqilisaaviginiarneqartarpoq.

Ilaatigut quup aqputaatigut aseruttoortoqarsinnaasarpoq, puak-kut nuffersoortoqarsinnaasarpoq kiisalu ikikkut aseruttoortoqar-sinnaasarpoq. Arnat ilaat ingimik qulaatigut mersorneqarfikkut tilluusersinnaasarput. Amerlasuutigut tamanna ikiorserneqangik-kaluarluni qaangerneqartarpoq. Aseruuttooruit antibiotika-mik na-korsaaserneqassaait.

Illiaarsinnginninni aaqartarsimaguit pilatsereernerpit kingorna hor-monimik Østrogeniliornerit kipitineqassaaq tamaalillutillu aaqas-saarlutit. Tamanna siullertut isumaqarpoq meeqqisinnaajunnaarnin-nik. Kiisalu pilatsinnerpit kingorna ullualunnguit qaangiunnerini aamma kiakkernertut aallerujussuortalernerit sakkortuut atuler-sinnaavatit.

Kingunipiluit allat ataavartunngorsinnaasut tassaapput utsuukket panernerit kiisalu atoqatigiinnissamut kajumissuseerunneq. Piffissalli ingerlanerani atoqatigiinnissamut kajumittoqaqqilertoqarsinnaa-voq.

Tamanna kingusinnerusukket sukumiinerusumik allaaserineqarpoq.

Pilatseereernerup kingorna katsorsartinneq

Pilatseereernerup kingorna illissap peerneqartup ilaanik mikrosko-pikkut misissuinermi takuneqarsinnaavoq, tinunerup illissap iigaanut qanoq ititigisumik inississimanera. Tamatuma saniatigut kræftip sananeqaataasa qanoq navianartigineri nalilerneqartarput.

Misissuinerit tunngavigalugit nappaatip gruppemut sorlermut inis-sinneqarnissaa nakorsaniit aalajangerneqartarpoq, kiisalu aamma takuneqarsinnaavoq pilatsinnermut ilassutigalugu nakorsaasiinissaq qanoq pisariaqartiginersaq.

Nappaat gruppe 2-miippat, tassa navianannginneruppat imaappoq nangeqqinnissaq ilimanaateqannginnerusaq.

Illit nappaatit tassaniippat, taava nakorsarneqaaqqinnissaq imaluun-niit katsorsaaseeqinnissaq neqeroortigissallugu pisariaqassangi-laq taamaallaalli piffissaq aalajangersimasoq qaangiukkaangat mi-sissorneqartassaait. Illuatungaatigut nappaat navianarnermiippat tassa gruppe 1-imut inissinneqarsimappat taava qinngortartinnissa-mik neqeroorfigineqassaait.

Qinngortaaneq

Qinngortaaneq kærftip sananeqaatai aserorneqartarput.

Qinngortaaneq namminermini annernanngilaq pinerillu tamaasa minutsialuinnannguanik sivilussuseqartarluni.

Nappaateqarninni navianartorsionerusutut inissinneqarsimaguit taamalu pilatsissimaninnut ilassutigigitillugu qinngortarneqartussanngorsimaguit, naavit appassisortaatigut qinngortarneqartassaait.

Qinngortaanerit sapaatit akunneranut tallimat, sapaatit akunnerini 5-6-ini ingerlanneqassapput, qinngortaanerit katillutik 25-it 28-illu akornanni amerlassusillit ilinnut atortinneqassapput.

Pilatsereernerpit kingorna kærftip sananeqaataanik suli peqarsimappat qinngortartinninni qinngornerit sakkortunerit atorneqassapput.

Qinngortaanerit pilatsinnertaqanngitsut

Pilatsinnissat pisinnaasimanngippat taava imaatarsinnaavoq nappaatikkut silataaniit aamma iluaniit qinngortaanerit ingerlanneqartut. Iluaniit qinngortaanerit pisarput torlulimmik illissannut manngussinikkut taannalu iluaqutigalugu kærfteqarfik qaninnerpaallugu qinngortaasoqarsinnaavoq. Iluaniit qinngortaaneq assigiinngitsutigut ingerlanneqarsinnaasarpog apeqqutaatillugu peqqissaavinni atortut suut atortinneqarnersut. Qinngortaanerit sakkukinnerit 5-6-it atortinneqarsinnaapput aammali qinngortaanerit sakkortunerit 2-3-t atortinneqarsinnaallutik. Pilatsinneqarani qinngortaanerit pilatsereernerup kingorna qinngortaanernut sanilliullutik sakkortunerit qinngorneqartinneqartarput. Katsorsaatissatut taamaallaat silataatigut qinngortaanerit atortinneqassappata taava qinngortaanerit ikinnerpaamik 30-it atortinneqassapput taakkualu sapaatit akunneranut ataatsimut tallimariarluni sapaatit akunnerini 6-ni atortinneqassallutik.

Qinngortartinnerup kingunipilui

Inuit qinngortartinnermini assigiinngitsunik malussartarput. Ilaat malunnaatinik annikitsunnguanik atugaqarlutik inuunermikkullu allannguuteqartitsinatik pisarput, ilaalli qasoqqaneruserput, timmilutik aamma merianngullutik. Kuutsikkut qinngortartinnermi aamma quup aqquataatigut inalukkallu appasisortaatigut eqqugaa-soqartarpoq. Arnat amerlasuut quinnermini nakasummikkut qasilisoortarput ippigusuttarlutillu. Tamanna arnat ilaanni ataavartuusarpoq. Aamma ilaanni quup aqquataatigut aanaartitsisoqartarpoq.

Inalukkakkut ippinniuitit tasaaneruserput timminnerit immaqalu aattalimmik anartarnerit tamakkulu ilaanni ataavartuusinnaasarput. Kiisalu amerlasuut amii aappillersinnaasarput soorlu seqinertippallaarsimasutut amerlu ungilallunilu qalipaajarsinnaasarpoq.

Amerlanerpaat tamakkua qaangertarpaat ilaasali amii issutsittutut pisinnaasarput qalipaataallu taarsinnaasarluni.

Amerlasuut utsuummikkut panertunngortarput ameraasaallu amerleqqajaasunngorsinnaalluni. Panernerit ajornartorsiutaappat tarngummik immikkut ittumik atugaqarsinnaavutit.

Pujortartartuuguit pilatsinnissat sioqqullugu pujortarunnaarnerit iluaqutigisinnaavat ippinniornissatit annikillisillugit.

Ippinniuitit tassaasinnaapput aseruuttoornerit, uummatikkut puakullu ajornartorsiuernerit aamma ikit aanaalersinnaavoq mamisikkuminaalluni maminnerlussinnaallunilu. Pujortartut qinngortartinnermini qinngortaanerit sunniutaat annikillisissinnaavaat.

Taamatorluinnaq imigassaq aalakoornartoq Peqqinnissakkut Aqutsisoqarfimmiit killigititaasunit qaangiiffingngikkukku ippinniuitit annikillisissinnaavatit. Aalakoornartumik atuinerit annikillisikkukku ippinniutigilersinnaasatit annikillisissinnaavatit.

Nappaat siaruaassimappat qanoq pisoqassava?

Illissakkut kræfti timip sinneranut sumiiffinnut assigiinngitsunut siaruaassimappat taava nakorsaaserneqarnissannik neqeroorfigineqassaait. Tamanna imaassinnaavoq hormoninik nakorsaasiineq imaluunniit kemoterapi-imik nakorsaasiineq.

Hormininik nakorsarneqarneq

Nappaat siaruaassimappat imaluunniit nangeqqippat taava hormoninik nakorsaasiineq eqqartorneqarsinnaavoq. Illissakkut kræfteqarnermi arnat timaasa hormoniliarisagaat østrogen sunniuteqarsinnaavoq. Imaappoq kræftip tinunera østrogeniliornerup annertusarsinnaavaa. Illuatungaaticullu arnat timaasa hormoniliaata aappaa progesteron (gestagen), iluaqutigalugu kræftip siaruaakkiaartornissaa pinngitsoortinneqarsinnaavoq. Tassa imaappoq hormoninik katsorsaasiinermi hormoni progesteron nakorsaatigitillugu nappaat ingalassimatinneqarsinnaavoq. Taamaaliornikkut iisartakkat atortinneqartarput.

Hormininik nakorsaasiinermi kingunipiluit

Hormininik nakorsaasiinermi kingunipiluit nalinginnaanerpaasut tassaapput isummakkut oqimaassutsikkullu allannguuteqarnerit, timip immattoornera, meriangguneq aamma niaqorlunneq. Kiinnakkut naasoorsinnaavutit ivianngitillu manngersisnaapput. Qaqutigut taqqakkut aseruuttoortoqarsinnaasarpoq.

Kemoterapii

Kemoterapii tassaavoq inuup sananeqaataanik toqoraasinnaasumik nakorsaasiineq. Nappaatip pinartunngorsimanerani imaluunniit nangeqqinnermi nakorsat ilaanneeriarlutik kemoterapii nakorsaatissatut misiliutigisarpaat. Taamaattoq nakorsaat pisariunngitsoq pitsaasorlu napparsimasut tamarmik kinguneqartilluarsinnaasaat suli nassaarineqanngilaq.

Nanginnermi imaluunniit nappaatip suli atuunnerani kemoterapiimik nakorsaaserneqarneq nalinginnaasumik tassaavoq anniarna-veerssatit atortitaq. Tamanna pillugu sukumiinerusumik kingu-sinnerusukktu atuagassaqaassaaq. Kemoterapii taqqatigut aammut akuliunneqartarpoq taamaalillunilu timip sinneranut siaruatsinneqartarluni. Kemoterapiit assigiinngitsut amerlasuujupput.

Kemoterapiip atortinneqarnerata nalaani napparsimmavimmi uninngissaq nalinginnaasumik pisariaqarneq ajorpoq.

Kemoterapiip kingunipilui

Kemoterapiip atortinneqarnerata nalaani timi tamarmi sunnerneqartarpoq. Taamaattumik timip sananeqaatai kræfteqarfiit kisimik sunnerneqarneq ajorput aammali sananeqaatit peqqissut sunnerneqartarput. Tamanna kingunipiloqartinneqarsinnaavoq taakkuli amerlanertigut qaangiuttarput.

Kingunipiluit nalinginnaanerpaat tassaapput perusussuseerunneq, qasoqqaneq, nererusussuseerunneq, timminneq, meriannuneq, meriarneq aamma nujaarunneq. Kemoterapiip sorliup atortinneqarnera kingunipilutsitsinnermi allanngorarsinnaavoq.

Napparsimasunik sullissisut ilinnut katsorsaasut oqaloqatigikkitt

Illit nappaatinnut kemoterapii imaluunniit hormoni nakorsaasiunneqassatillugu kingunipiluit malunnaataat qanoq annikillisarneqar-nissaat pillugu ilinnut sullissisut saaffigisinnaavatit siunnersorneq-qaqqullutit ilitersuunneqqaqqullutillu.

Allatigut katsorsaatisaqarpa?

Misiliutaalluni nakorsaatisinneqarneq

Misiliutaalluni nakorsaateqarneq tassaavoq nakorsaatinik nutaanik misiliilluni ilisimatusaatigalugu misilittaaneq. Nakorsaait misiliutaasut ilumut iluaqutaanerit suli uppersaataitaqanngillat.

Tamanna pisarpoq nakorsaait pisortaniit akuerneqarnissaat sioq-qullugu, misiliutaasullu inuit immikkut akuersisimasut aalajangersimasumik amerlassuseqartarput.

Misiliutaalluni nakorsaasarneqarnissamut kikkut peqataanissaat pillugu immikkut aalajangersagaqanngilaq. Misiliutaanermi apeqqu-taatinneqartarpoq kræftip suunera, kræfteqarluni paasisaqaqqamersuuneq, imaluunniit katsorsarneqaraluarnerup kingorna geqqittoortuuneq. Aamma apeqquataasarpog tinunerup qanoq angitiginera imaluunniit siaruaassimanagera. Kiisalu siusinnerusukkut katsorsartissimanager apeqquataaqataasarpog.

Misiliutaasut tamarmik aalajangersimasumik pilersaaruserfigineqartarput, soorlu qanoq siviutigisumik misiliutaanissaq ilaallu ilanngulugit.

Misileraataasumik katsorsaaneq

Misileraataasumik katsorsaaneq tassaavoq siusinnerusukkut atorsimanagu kiisalu suli paasilluarneqanngitsoq ilumut katsorsaataasinnaanersoq, tassa kinguneqarluarsinnaaneranik uppersaasivinneqanngitsumik misileraalluni katsorsaaneq.

Aalajangersimasumik maleruagassiisarneq qaqtigorsuaq pisarpoq, kiisalu misileraataasumik katsorsaasoqartarpoq allatigut soriusissarunnermi.

Siunertaavoq toqquataasinnaasumik nappaatillit ataasiakkaat nappaateqarnerini pitsaanerpaamik iliuuseqarfiginiarneqarnerat.

Misileraataasumik katsorsaanerit pisarput, kræfteqartunut katsorsaavinni immikkorluinnaq pitsaassusilimmik qaffasissumillu ilisimatuserfiisuni. Kræftimik napparsimasut misileraataasumik katsorsagassatut Peqqinnissakkut Qullersaqarfimmut saaffiginnissutaasarpog innersuunneqartarlutillu. Misileraataasumik katsorsaaneq pillugu immikkut ilisimasallit suleqatigiisit Peqqinnissamut Qullersaqarfimmut innersuussisarput siunnersuisarlutillu.



Periaatsit ilisimatusarnikkut akuerisaanngitsut atorlugit katsorsaaneq

Tamanna katsorsaariaaseq tassaavoq napparsimmavinni nakorsaniit nalinginnaasumik neqeroorutaaneq ajortoq.

Katsorsaatissatut immikkut akuerisaasut nakorsamiit itigartitsissutiginEQarsinnaanngillat. Taamaattoq illit soorunami toqqarsinnaavat, katsorsartinnissat nakorsamiit neqeroorutaasoq ilassuteqarfigalugu periaatsit ilisimatusarnikkut akuerisaanngitsut atorlugit katsorsartinnissat. Taamaallaat eqqumaffigiinnassavat immikkut akuerisaanngitsut tassaammata ilisimatuussutsikkut misileraanertaqanngitsut, taamaattumillu sunniutaat imaluunniit kingunipiloqarnersut erseqqissumik uppersaatitaqanngitsoq.

Immikkut akuerineqanngitsut nakorsaatiginiartakkat napparsimmavinni katsorsaatinut nakorsaatigitinneqartunut sunniisinnaasunik aamma ilaqarsinnaapput. Taamaattumik katsorsartinnerit tamakuninnga ilalissagukku tamanna pillugu nakorsaq oqaloqatigissalugu pingaaruteqarpoq.

Katsorsartinneq naammassippat qanoq pisoqassava?

Katsorsartinneq naammassippat nukissaqanngitsutut qasoqqasutullu misigiguit tamanna nalinginnaalluinnarpoq.

Katsorsartissimasut ilaat amerlasuut kingunipilutsitsisarput ataavar-sinnaasunik tamannalu sungiunniartariaqartarpoq.

Amerlasuut iluaqutigisarpaat kræfteqarsimasunut siunnersuisar-feqarpat taakkua atorluarnissaat.

Misissortinneq

Nappaatit navianarnertut inissinneqarsimanngippat taava neq-roorfigineqassaatit ukiuni tallimani piffissaq aalajangersimasoq qaangiukkaangat katsorsarneqarfinniit arnat nappaataat pillugit immikkut ilisimasalinniit misissorneqartarnissannik.

Qinngortarneqarsimaguit, tassa nappaatit navianarnertut inissinneqarsimappat taava qinngortarneqarfinniit aamma taamatorluinnaq nakkutigineqassaatit misissorneqartarlutit ikinnerpaamik ukiuni tallimani. Misissuinerneq apeqqutaatinneqartarpoq peqqissarneqarnermi qanoq ingerlasimaneq.

Misissuinerneq ilukkut misissorneqartassaatit, kiisalu ilunniit misissugassamik piigaqartoqartassaaq. Taamaattoq qinngortarneqarsimaguit nakorsat amerlanerpaatigut misissugassamik ilanngaaneq ajorput qinngortarneqarnerup misissugassat sunnertarmagit.

Nangeqqittoqarsimaneraneq minnerpaannguakkulluunniit pasitsaasaqartoqarpat taava misissuinerneq allat pissapput tassaasut asiliinerneq ultralydsscanning aamma CTscanning - kiisalu mikroskopikkut misissugassamik piigaqartoqassaaq. Minnerpaannguakkut pasitsaasaqarneq imaangilaq nangeqqinneq qulakkeerneqartoq imaapporli sukumiisumik misissuisoqartoq qulakkeerinnikkumalluni. Arnat amerlasuut katsorsartereernerneq kingornagut iluminniit aanaalersarsinnaapput. Tamanna pissuteqarpoq ilumi taqaaqqat annertusisarnerannik.

Nappaatip nangeqqinnissaanut ersissuteqarneq

Katsorsartinnerpit kingorna ilisimasariaqarpat, illit ilinnullu atuumassuteqartut siornatigutut inuunerisimasamut, soorlumi pisoqarsimannigitsutut pissuseqarlusi inuunersi nangeqqikkissi, tamanami ajornakusuussaqaq. Nappaateqarsimasut amerlaqisut nappaatip nangeqqinnissaanut annilaangatuunngortarput timimilu pisut assut eqqumaffigilersarlugit.

Aamma illit taamatorluinnaq misigugit , ilinnut iluaqutaasinnaavoq ernummatitit pillugit nakorsat oqaloqatigigukku. Allat ilittut nappaateqarsimasut aamma misigisaat pillugit oqaloqateqartarsinnaasaatit, soorlu sumiiffinni ikorfartoqatigiinnik aallartitsisoqarsimapat.

Peqqisseqqissaanga?

Kræftimik nappaateqalersimagaanni tamanna amerlasuunit tuparujussuassutaasarpoq. Amerlasuuni eqqarsaat siulleq tassaasarpoq:

Toqussaanga? Illissakkut kræfteqarneq nappaataavoq pinartuusoq taamaattumillu peqqisseqqinnissamut apeqqutaasut pingaarnerit ilagaat kræftip paasineqajaarsimanera katsorsaanerup tuaviuussaanera kiisalu kræfteqarfiup tamarmi peerneqarsinnaasimanera.

Tullinguullugit atuarneqarsinnaapput Danmarkimi naatsorsueqqissaarnerup kingorna paasisat qanoq ittuunersut.

Taakkua takussutaasinnaapput illissakkut kræfteqarlutik katsorsarneqartut aamma peqqisseqqittut qanoq amerlatiginersut.

Pingaaruteqarpoq paasissallugu naatsorsueqqissaarnerit illerpiaq nappaateqarninnut tunngatillugu takussutaasinnaangimmata.

Naatsorsueqqissaarnerit qanoq takussutis-saqarpat?

Naatsorsueqqissaarnermi inuit amerlasuut immikkoortiterneqarneranni inuit ataasiakkaat qanoq atugaqarnerinut attuumassuteqanngillat. Illit peqqisseqqissinnaaninnut apeqqutaasut tassaapput nappaativit qanoq killiffeqarsimanera, qanoq ukioqarnerit, allatigut nappaateqarnerisutit, qanoq inooriaaseqarnerisutit aamma timikkut qanoq piginnaasaqartinerit.

Nakorsat aperisinnaavat illit peqqisseqqissinnaanerit akisinnaaneraa. Taamaattoq ilimagissanngilat nakorsap qularnaarinnilluni akissuteqarnissaa.

Arnat illissamikkut kræfteqartut navianartorsiunnginnerusutut nalilernerqarsimasut amerlanerpaartaat, tassa 90 pct.-ii nappaatip paasineqarneraniit ukiuni tallimani imaluunniit sivisunerusumi inuusarput. Arnat illissamikkut kræfteqalersimasut nappaatimik paasereernerata kingorna agguaqatigiisillugu 70 pct.-ii ukiuni tallimani imaluunniit sivisunerusumi inuusarput. Taamaattumik nappaataarussimallutik peqqissisimasutut isigineqartarput.

Peqqisseqqinnissamut apeqqutaasoq annerpaaq tassaavoq nappaatip qanoq siaruaassimatiginera.

Kiisalu aamma nappaat navianarnertut inissisimagaluartooq aamma tassani peqqisseqqittoqartarsinnaavoq. Arnat illissamikkut kræfteqartut siaruaattoorsimanngitsullu 80 pct.-ii peqqissareernermikkut ukiuni tallimani imaluunniit sivisunerusumi inuusarput. Kræftilli tinunera illissap iigaata avataanut imaluunniit illissap paavanut siaruaassimappat, arnat 70 pct.-iinik ikinnerusut ukiuni tallimani sivisunerusumiluunniit inuusarput.

Kræfti peerneqarsinnaanngippat taava?

Illissakkut kræfti tamatigorluinnaq peerneqarsinnaaneq ajorpoq.

Taamaattoqartillugu nakorsaniit neqeroorutigineqartarpoq anniaateqarnaveersaartitsiniarluni nakorsaasiineq.

Anniaateqartitsinaveersaarluni nakorsaasiineq nalinginnaasumik peqqissivissutaaneq ajorpoq, taamaattoq inuuneq sivitsorneqarsinnaavoq kiisalu inuuneq pitsaanerulersinnaavoq. Tamanna isumaqarpoq aaqqissinnaanngitsumik kræfteqartuulluni inuuneq ator-tariaqartoq.

Naatsorsueqqissaarnerit qanoq takussutissaqarpat?

Anniateqartitsinaveersarluni nakorsaasiineq

Nappaatip siaruaassimanerani imaluunniit nangeqqissimanerani kemoterapii annerisaqarnaveersaatitut atortissallugu periarfissavaoq.

Taamatut killiffeqarnermi kemoterapii peqqissivinnermik kinguneqarsinnaanngikkaluartoq, taamaattoq anniateqartuunermut annikillisaataasarpoq imaluunniit anniarunnaavinnissamik kinguneqarsinnaavoq. Tamatuma saniatigut nappaat ersigunnaavissinnaavoq piffissap ilaani taamalu inuuneq sivirusnerusinnaalluni.

Kemoterapii timimut nukillaarsaasarmat atortinneqarnerani, nakorsaniit ataavartumik nalilersorneqartuassaaq ilinnut iluaqutaanersoq. Taamaattumik kemoterapii atulersinnagu misissortinnerit arlallit aqqusaartarsinnaavatit soorlu tarrarsuineq, CT-scanning.

Misissortittarnerit qaammatit marluk pingasulluunniit qaangiukaangata ingerlanneqartassapput. Taamaaliortarnikkut nalilerniarneqartarpoq kemoterapiip atortinneqarneranut siunertaq, tassalu anniateqartitsinaveersarneq ilumut piviusunngortinneqarsimangersoq. Taamatuttaaq kingunipiluit qanoq annertutiginerat misissorneqartarpoq.

Nanginnermi katsorsartinneq

Illissakkut kræfteqartut peqqissareernerup kingorna nangeqqittut amerlanersaat ukiut marluk ingerlanerini nangeqqittarnerat nalinginnaavoq. Nangeqqinnermi illissap peerneqarsimasup inissisimafigisimasaani nappaat inissisimagajunnerusarpoq.

Nangeqqissimanermut ilisarnaataasoq nalinginnaanerpaaq tassavaoq aaqalerneq.

Nappaatit nangeqqissimappat taava ilinnut nakorsaataasussaq pilugu aalajangiisoqarnissaanut apeqqutaatinneqassaaq siusinnerusukkut suna nakorsaat atorsimanagerit. Siusinnerusukkut qinngortartissimangikkuit qinngortaaneq atortinneqarsinnaavoq.

Aammali hormonitorneq imaluunniit kemoterapii atortinneqarsinnaavoq.

Atoqatigiinnikkummi inuunera taava qanoq?

Illissakkut kræfteqarnermut katsorsartereererup kingorna ilup allannguutaanut sungiussiniarneq sivisusarpoq. Arnat ilai allanngutitut sungiussisinnaanngingajalluinnartarput.

Pilatseereerup kingorna atoqatigiinnermi anniartarsinnaavutit kiisalu ilunni ameraasap saalisimanera pillugu aanaalersinnaallutit.

Utsuukkut panerneq arnani aaqartarunnaartuni ajornartorsiutaavoq nalinginnaasoq. Tamanna akiorniarlugu hormiliummik utsuunnut mangussisoqartarsinnaavoq. Aammali tarnutit assigiinngitsut per-rassaatitut ator-neqarsinnaapput.

Atoqatigiinnissamut kajumissuseqannginneq

Pilatseereerup kingorna arnat amerlasuut misigisarpaat arnaassut-siminnik annaasaqarsimallutik aamma pilerigineqannginnerusutut misigisinnaapput kiisalu imminnut tatiginerat taamatuttaa-q atoqatigiinnikkusunnerat amigaataalersarpoq.

Arnat aappaat aamma kajumissuseerussinnaasarpog anniartitsinis-sarlu ersissutigineqartarluni. Atoqatigiinnissamut kajumissusee-runneq ataavartunngorsimappat, tamanna pillugu nakorsaq oqalo-qatigineqarsinnaavoq imaluunniit aappariit akornanni atoqatigiin-nikkut atugaqarnermut immikkut ilisimasalimmik ikiortissarsior-toqarsinnaavoq.



Atoqatigiinnikkummi inuunera taava qanoq?

Sooq illissakkut kræfteqalersoqartarpa?

Arnat illissamikkut kræfteqalersut amerlanerpaartai 60-it missaani ukioqartuusarpot. Suna pissutaalluni kræfteqalersoqartarnersoq ilisimaqqissaarneqanngilaq. Taamaattoq pissutaasinnaasut arlallit taakkartorneqartarput. Soorlu arnat horminiat østrogen ilaatigut pissutaasinnaasutut tikkuarneqartarpoq. Timi ukiuni amerlasuuni østrogenimik ataavartumik akoqarpallaarsimappat, illissakkut kræfteqalersinnaaneq qanillisinneqarsinnaavoq. Pissutaasinnaasut allat makkua aamma taaneqarsinnaapput:

- Pualavallaarneq
- Meeraqanngitsuuneq, pingaartumik kissaatigisaralumik meeqqisinnaannginneq
- Arnap hormonitortinneqarnerani østrogen-imik annertual-laamik atortitsineq, pingaartumik hormonip aappaanik progesteron-imik akoqartitsinani østrogenitortitsivillaarneq
- Aaqartaliaarneq kiisalu kingusippallaartukku aaqartarunnaarneq
- Sukkortuuneq
- Aap naqitsinerata qaffasippallaarnera

Arnat aaqartarunnaarnerisa nalaanni hormonitortitsinermi arnap kræfteqalernissaanut qanillisaanerusoqarneq ajorpoq, hormoni østrogen tunniunneqartartoq progesteron-imik akoqartarmat.

Pualasuujuneg

Pualasuujunermi illissakkut kræfteqalernissaq qanillisarneqartarpoq. Oqimaalliarturnermi kræfteqalernissamut qanittuuneq annertusisinneqartarpoq.

Tamanna pissuteqarpoq hormoni østrogen orsumiit pilersinneqartarmat. Arnap hormoniliornerani oqimaaqatigiissoqannginneruppat taava sananeqaatit amerliartornerat ilutigalugu illissap ajoquteqalersinnissaa qanillisarneqartarpoq, tamannalu piffissap ingerlanerani kræfteqalernermik kinguneqarsinnaavoq.

Arnat pualasuujusut arnaniit pualanngitsuniit marloriaammik pingasoriaammilluunniit kræfteqalernissaminnut qaninnerusarpot. Arnat pualasuut taamatut kræfteqalernissaminnut qanittuunerat aamma aaqartarnerup nalaani kingornanilu assigiimmik atuuppoq.

Uanga nammineq qanoq iliuseqarsinnaavunga?

Kræfteqartut amerlasuut soqutigisarilluinnartuusarpaat namminneq qanoq iliuseqarsinnaanertik. Nerisat, timikkut eqiingassuseq, tupa-torneq aamma imigassamik aalakoornartutorneq qanoq iliuseqarfigissallugit pingaaruteqarpoq.

Nerisat timikkullu iliuseqarsinnaaneq

Kræftimik nappaateqartut amerlasuutigut sanigortarput.

Amerlasuut piffissap ilaani nererusussuseqarneq ajorput, merianngusarput, iisuminaatsitsisarput allatigullu erlavikkut ippinniuuteqarnerusarlutik. Nerisaat inuit nappaateqanngitsut nerisaannut sanilliullutik inuussutissartaqarnerusussaapput - soorlu nerisassat orsortaqarnerit proteinertaqarnerillu nerisartussaavaat. Nakorsaq imaluunniit peqqissaasoq tamanna pillugu paasiniaaffiguuk siunnersorneqarnissat pillugu. Aamma inuussutissartorneq pillugu imikkut ilisimasalik ikiuussinnaavoq.

Peqqissarnissaq sioqqullugu kingoqqullugulu timersornikkut iliuseqartarnissaq amerlasuut iluaqutigisaqaat, timikkut iliuseqartarneq iluarusunnartutut misinnartarmat aamma isummakkut pitsaasumik kinguneqartarmat. Nakorsaq oqaloqatiguuk qanoq iliorsinnaanerlutit aammali qanoq iliorsinnaannginnerlutit paasinialugu.

Pujortartarpit?

Illissakkut kræfteqaruit pujortartarlutillu taava pujortarunnaarnissat isumassarsiatsialaajuvoq. Pujortartarnerpit katsorsartinnerit sunniuteqarfiginnaavaa, pilatsinnikkut qinngortartinnikkullu pujortartuuneq akornusersuisinnaammat. Pilatsissimaguit ikitit mamisarumi-naatsuunerussapput pujortarnerup kinguneranik. Tassa imaappoq katsorsartinnerpit nalaani napparsimmavimmi uninnganerit pujortartuunerit pissutigalugu sivitsorsarneqarsinnaavoq.

Tupartortuunngitsuni timi mamiaarnerusarpoq. Peqqinnissakkut Qullersaqarfimmiit innersuussutigineqarpoq pilatsinnissaq sioqqullugu sapaatit akunnerini 6-8-ni pujortarunnaareersimanissaq.

Pilatseereernerup kingorna sapaatit akunnerini 8-12-ini pujortannginnissaq innersuussutigineqartarpoq imaluunniit pujortaleqqinnginnissaq pitsaanerpaasarpoq. Pujortakkat annikillisarlugit iluaqutaangilaq. Tupatunngivinnissaq pisariaqarpoq.

Qinngortarneqarnermi qinngortaanerup sunniuteqartinnissaa tupatortuni annikillisinneqartarpoq.



Pujortarunnaarnissamut ikiorneqarusuppit?

Pujortarunnaarniarneq assut ajornakusoorsinnaavoq. Pingaartumik napparsimanerup nalaani ajornakusoorsinnaavoq. Peqqinnissaqarfit amerlasuut kommunillu allaffii pujortarunnaarnissaq pillugu siunnersuisinnaapput. Taamaattumik nakorsat peqqissaasullu, kiisalu kommunit allaffii sumiiffimmiittut saaffigineqarsinnaapput aperluni pujortarunnaarusuttunut qanoq periarfissaqarnerseq.

Tamatuma saniatigut Paarisa piffissap ilaani pujortarunnaarnissamik ilitersuisarpoq. Tamanna pillugu aamma peqqinnissaqarfimmi sulusut aperineqarsinnaapput.

Taamaattoq aamma qallunaatut paasisartunut internet-ikkut saaffiginnittoqarsinnaavoq uunga: Kræftens Bekæmpelse i Danmark.

Nittartagaq una alakkarterlugu: www.cancer.dk/tobak

Aalakoornartutorpallaarpit?

Inuit imigassamik aalakoornartumik killigititaasuniit sinniillutik atuisut pilattartittussaasullu pilattartereernerminni eqqugaanerusarput, soorlu ikikkut aseruttoornernik, uummatikkut puakkullu peqqiiliornermik kiisalu ikikkut aanaartitsinernik ikillu mamikkumaataarnerannik. Aalakoornartutortut aalakoornartutorneq ajortunut sanilliullutik napparsimmavinni uninnganerat sivirusunerusarpoq.

Katsorsarneqareernerup kingorna innersuussutaasarpog aalakoornartutussagaanni tamanna killilersimaarniartariaqartoq, soorlu killigititaasut qaangernagit aalakoornartutortoqartassasoq.

Aalakoornartutornerup allangortinnissaanut ikiorneqarusuppit?

Nappaatit pillugu suliaritinnissat sioqqullugu aalakoornartutortarnerit annikillisarniarlugu nakorsat imaluunniit napparsimmavimmi sulisut siunnersortigisinnaavatit. Kiisalu sumiiffinni pitsaaliuinermik siunnersorteqarfusuni sullissisut aalakoornartumillu ajornartorsiu-teqartut pillugit siunnersuisinnaasut saaffigisinnaavatit.

Peqqinnissamat Qullersaqarfiup imigassamat aalakoornartumut killigititai

- Arnanut immiaaqqap ataatsip aalakoornartuata nalinga uuttuutigalugu, sapaatit akunnerinut ataatsimut 14-it sinnernissaat inassutigineqanngilaq
- Angutininut immiaaqqap ataatsip aalakoornartuata nalinga uuttuutigalugu, sapaatit akunnerinut ataatsimut 21-it sinnerneqarnissaat inassutigineqanngilaq
- Amerlanerpaamik tallimat sinnerlugit imernissaat innersuussutigineqanngilaq

Aalakoornartutornerup allangortinnissaanut ikiorneqarusuppit?

Nappaatit pillugu suliaritinnissat sioqqullugu aalakoornartutortarnerit annikillisarniarlugu nakorsat imaluunniit napparsimmavimmi sulisut siunnersortigisinnaavatit. Kiisalu sumiiffinni pitsaaliuinermik siunnersorteqarfusuni sullissisut aalakoornartumillu ajornartorsiu-teqartut pillugit siunnersuisinnaasut saaffigisinnaavatit.

Sumi ikiorneqarsinnaavunga imaluunniit siunnersorneqarsinnaavunga?

Kræftimut akiuniarluni suliniaqatigiiffik, Neriuffik Kalaallit Nunaanni sumiiffinni amerlasuuni immikkoortortaqaqarfearpoq. Ilinnut qaninnerpaaq sumiinnersoq qanorlu saaffigineqarsinnaanersoq pillugu napparsimmavimmi sulisunut nakorsamullu paasiniarsinnaavat. Imaluunniit Neriuffiup Kattuffia Nuummiittoq saaffigisinnaavat uunga:

Neriuffit Kattuffiat
Postboks 1546
Aqqusinersuaq 48
3900 Nuuk
Tlf. +299 49 04 89 Fax: +299 31 25 04
E-mail: neriuffik@greenet.gl
Internetikut nittartagaq: www.neriuffik.gl

Saqqummersitsisoq:

Neriuffit Katuffiat - 2010 Ilusaa siulleg, naqitenera siulleg

Ilusilersuisoq: inuk Media ApS · Assit © inuk Media ApS, Johanne Olsen

Quppersakkamit uuminnga nutsigaq: 'Kræft i livmoderen'

Nutserisoq: Kirstine Berthelsen



Neriuffiit Kattuffiat
Postboks 1546,
Aqqusinersuaq 48 A,
3900 Nuuk
neriuffik@greenet.gl
www.neriuffik.gl

